

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019

Knižní stezka k dětem,
z.s.

O KNIŽNÍ STEZCE

Knižní stezka k dětem, z. s., která vznikla transformací OS Knižní dálnice k dětem ke konci roku 2016, má za sebou úspěšný, třetí rok činnosti.

Hlavní cíle spolku jsou:

> **podpora čtení u dětí a žáků** – pořádat literární pořady a festivaly a účastnit se jich s vlastními projekty, autorská čtení, besedy, dílny, putovní výstavy knih, ilustrací a čtení, umožnit školním knihovnám nákup hodnotných knih pro děti, umožnit to také sociálně slabším rodinám a dětem v dětských domovech, ústavech a nemocnicích. Tímto způsobem tyto knihy dostat k dětským čtenářům bez ohledu na sociální situaci jejich rodin.

> **propagace knižní kultury a literatury mezi dětmi** – organizace mezinárodního festivalu Děti, čtete?!, vytváření metodických listů a výukových materiálů ke knihám pro žáky I. i II. stupně ZŠ ve spolupráci s Novou školou, o. p. s.

> **nakladatelská činnost vzdělávacího charakteru** – společně ve spolupráci s nakladatelstvím Meander

CÍLOVÉ SKUPINY AKTIVIT

- Děti 0–3 rok (dílny k edici REPOLELO)
- Děti 3–5 let
- Děti a žáci 5–11 let
- Děti a žáci 11–15 let
- Mládež 15–18 let

Aktivity a výstupy spolku jsou otevřeny také mládeži, dospělým a seniorům

VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI SPOLKU V ROCE 2019

1. Festival Děti, čtete?! 2019
2. Výstava edice manamana
3. Čtenářské lekce II.

Knižní stezka k dětem,
z.s.

FESTIVAL DĚTI, ČTETE?

10. ročník mezinárodního literárně-dramatického festivalu Děti, čtete?! probíhal od 30. 5. do 1. 6. 2019 na pěti místech rozestých po celé Praze, a závěrečný den, Den dětí, se uskutečnil poprvé také mimo Prahu - v Humpolecké 8smičce - zóně pro umění.

Festival každoročně ukazuje dětem i jejich rodičům, jaké krásné, kvalitní a inspirativní dětské knihy vznikají v tuzemské literatuře (výběr knih probíhá na základě katalogu Nejlepší knihy dětem).

Během tří festivalových dní proběhlo 29 akcí:

- 12 tvořivých dílen
- 11 besed a čtení
- 1 knižní křest
- 3 divadla

a spousta dalších atrakcí pro děti a jejich rodiče.

S dílnami ke svým knihám vystoupilo 13 nakladatelů z celé republiky:

- Abramis
- Akropolis
- Albatros
- Baobab
- Běžiliška
- Cattacan
- Cesta domů
- Host
- Meander
- Paseka
- Pikola
- POP - PAP
- Portál

Výjimečnou událostí byla dvě vystoupení skvělé Susany Notti, Argentinky, která čte, hraje i zpívá z knih dětem po celém světě a všechny uhrane svojí živelností.

První polovinu festivalu zahájila v **Ústřední knihovně MKP radní pro kulturu Hana Třeštíková** a proběhla zde také vernisáž putovní výstavy ilustrací knih z **katalogu Nejlepší knihy dětem** a vyhlášení **soutěže o nejlepší rukopis**. Nejvíce hlasů získal rukopis Olgy Dandové **Dračík a Dráček**, který se nakladatelství Meander zavázalo do 1 roku vydat.

Werichova vila pak poskytla zázemí druhé části festivalu, kde celou akci zahájila ředitelka festivalu **Iva Pecháčková** spolu s herečkou **Marikou Šoposkou**. Program zde zakončilo představení oblíbeného divadelního souboru **Buchty a Loutky**.

Festival dále pokračoval v **knihkupectví nakladatelství Meander** (zde proběhla např. komiksová a sprejová dílna) a v **kavárně Čekárna**, která festivalu propůjčila svou barevnou zahradu, kde byla pokřtěna kniha **Jezevec Chrujda ostrouhá křen** Petra Stančíka a rovněž se zde konala řada dílen i divadel.

Zakončení festivalu proběhlo v sobotu 1. 6. ve **Spolku občanů a přátel Malé Strany a Hradčan** s knihami *Věci našeho života* a *Kdo zabil Snížka?* a v humpolecké **zóně pro umění 8smička** se konala oblíbená sprejerská dílna ke knize *Pár hřebíčků a nic víc*.

Účast byla velmi pestrá a hojná, na festival dorazila řada základních škol, některé třídy kvůli festivalu dokonce přijely z okolních měst. Přišli ale také rodiče s dětmi a společně ukázali, že strávit volný čas s knihami je potěšením a že čtení může být opravdovou zábavou pro malé i velké děti.

Jubilejní ročník festivalu *Děti, čtete?!* je úspěšně za námi! **Děk patří všem zúčastněným, dětem i jejich rodičům, především pak nakladatelům, kteří si pro ty nejmenší připravili skvělý a zábavný program!**

Festival se konal za podpory Státního fondu kultury České republiky, Magistrátu hlavního města Prahy, MČ Praha 1, MČ Praha 2 a společnosti Kolektory, a. s.

VÝSTAVA EDICE MANAMANA

Putovní výstava ilustrací **biblické edice manamana** byla slavnostně zahájena v roce 2018, kdy byla k vidění na dvou místech v Praze (v květnu 2018 v Galerii Portheimka a v adventní době potom ve Strahovském klášteře). V roce 2019 - dolněná na celkový počet 22 výstavních panelů - zamířila z Prahy nejen do českých regionů, ale také do světa!

V **mělnické galerii Ve Věži** ji měli diváci možnost shlédnout od 10.1. do 18.3. 2019. K výstavě zde probíhal také doprovodným programem pro děti a komentované prohlídky.

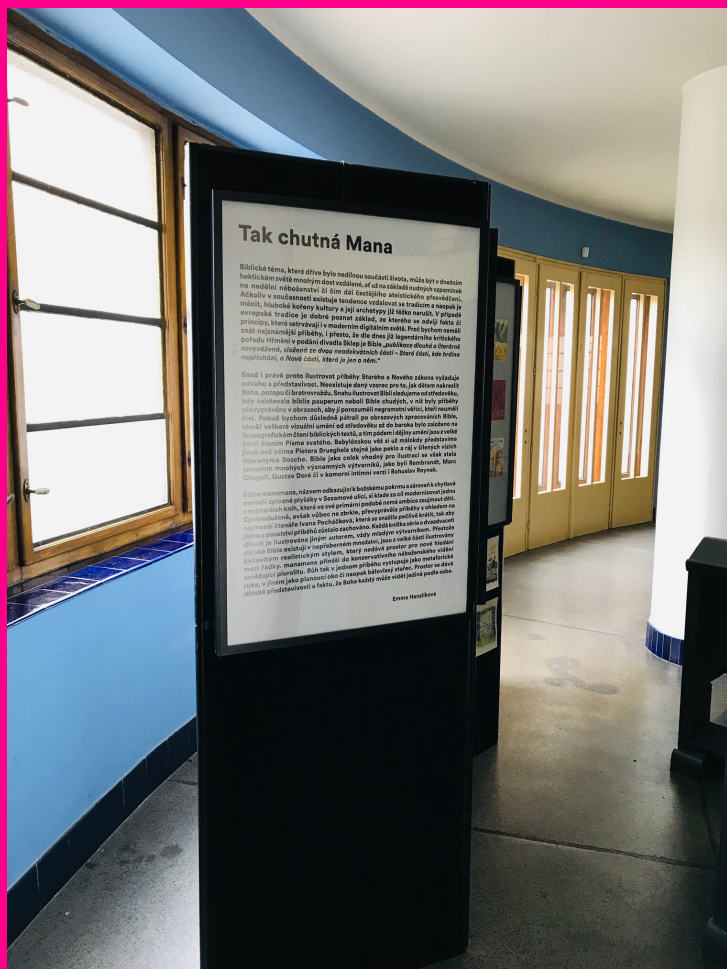
Následně se výstava přesunula do nově zrekonstruovaného skvostu sakrální funkcionalistické architektury - **Korandova sboru v Plzni (Farní sbor Českobratrské církve evangelické)** - kde ji mohli diváci shlédnout od 1. května do konce června.

Na léto potom výstava zakotvila v **městské knihovně ve Stříbře**.

Každý biblický příběh z **edice manamana** je ilustrován jiným výtvarníkem - edice tak představuje unikátní přehledku toho nejlepšího z mladé české ilustrace. To je jedním z hlavních důvodů (dalším je celosvětově univerzální téma celé edice), proč spolek Knižní stezka navázal ve věci **výstavy edice manamana** spolupráci s Českými centry, která budou výstavu prezentovat v zahraničí.

Výstava byla v září 2019 vystavena v **Centrální moskevské knihovně v rámci Festivalu české literatury**. V březnu 2020 se výstava přesunula na uměleckou **akci Lampa, kterou pořádal prestižní moskevský festival MORS**. V současné chvíli jednáme o možnostech přesunu výstavy do Polska, Itálie či Jižní Korey.

ČTENÁŘSKÉ LEKCE

V roce 2019 vypracoval spolek Knižní stezka k dětem, z. s., ve spolupráci týmem výjimečných pedagogů z Nové školy, o. p. s., **čtenářské lekce – tedy metodiku k 15 oceňovaným knihám z produkce nakladatelství Meander:**

- **Ivan Binar – Veronika Podzimková: Bibiana píská na prsty**
- **Eva Prchalová – Lela Geislerová: Cesta svatým Vít-ahem**
- **Kateřina Kanajlo – Pavel Kadlec: David, Nik a kouzelný cylindr**
- **Tomáš Zahrádka – Jiří Stach: Dědeček**
- **Daniel Pennac – Tadeáš Kotrba: Kamův útěk**
- **Jana Vopatová: Malostranské Století**
- **Nicolas de Crécy: Nebeský Bibendum**
- **Kristýna Täubelová: Nesmrtelný méďa**
- **Radim Kopáč (ed.) – David Böhm: Nesmysl!**
- **Stern Nijland: Paní Apolenka a velká jitrnicová záhada**
- **Marta Veselá Jirousová: Pět domů**
- **Ivan Wernisch – Jiří Stach: Plop!**
- **Jan Jařab – Jiří Sopko: Tajemství strýce Erika**
- **Magdaléna Platzová – Jarmila Marešová: Toník a jeskyně snů**
- **Lenka Uhlířová – Jiří Stach: Velká cesta Malého pána**

11 | Knižní stezka k dětem 2019

Lekce žáky seznamují s esencí obsahu i formy daného titulu. Lekce k jednotlivým knihám tvořili různí pedagogové, a proto jsou i přístupy ke knihám odlišné. Tato různorodost vytváří z druhé řady čtenářských lekcí **pestrou metodiku, díky které se děti naučí přemýšlet o knihách novými způsoby**, které jim nedovolí zůstat na povrchu.

Žáci například zkouší podle názvu (mladší podle ilustrace na obálce) usuzovat, o čem kniha je a co bude jejím obsahem. Seznamují se s různými žánry, které se učí pochopit, prozkoumat, poznat jejich hranice a sami takový žánr tvořit. Učí se předvídat v příběhu/knize a zároveň se s těmito předpoklady vyrovnávat. Žáci se také učí konfrontovat svět knihy se světem reálným. Lekce zpracovávající poezii děti k tomuto žánru přivádí nově a s nadšením, zejména starším dětem tak mohou pomoci odbourat různé předsudky, které mají k poezii vybudovány.

Ke každé knize byly vytvořeno několik čtenářských lekcí, které byly provedeny a zhodnoceny na základních školách a v knihovnách. S některými lekcemi lze pracovat samostatně, jiné na sebe navazují. Většina lekcí nabízí spoustu možností, jak s knihou pracovat dál i jak konkrétní lekce měnit a přizpůsobovat konkrétním podmínkám a možnostem. Je-li daný pedagog alespoň na základní úrovni pokročilý v možnostech rozvoje dětského čtenářství, může následně sám být schopen si další lekce dotvářet vlastními silami.

Během celé lekce jsou využívány **metody aktivního učení, aby žáci byli co nejvíce zapojeni a dostávali prostor k hledání a verbalizaci svých názorů.** Podle věku a zralosti cílové skupiny budou zařazeny i písemné aktivity. Jádrem celé lekce zůstává vždy titul (text-ilustrace-objekt knihy) samotný.

Metodické karty

Čtenářské lekce byly po provedení ve školách (a po zapracování případných poznámek) zpracovány ve formě metodických karet. **Každá karta je přehledně strukturována:** pro jakou třídu je lekce určena, jak dlouho trvá (1 či 2 vyučovací hodiny), jaké pomůcky jsou k ní potřeba, je v ní stručně popsán obsah knihy a následuje vlastní lekce. K lekcím jsou na kartách připojeny i další pomůcky i materiály, se kterými děti v lekcích pracují a které učitelé snadno nakopírují. Učitel si tak při provádění lekce vystačí s kartami a s knihou mohou pracovat přímo děti.

Nicolas de Crécy: Nebeský bibendum

H

Nicolas de Crécy: Nebeský bibendum

H

Už název knihy *Nesmysl!* napovídá, že otevřením této antologie nonsensové poezie pro děti se ocitneme ve světě, kde místo běžných zákonů platí naopak přikázání svobody od známých a logických vazeb i vztahů. Vstupujeme zde do prostoru experimentování s významovým obsahem výpovědi i s jazykem samotným a jeho jednotlivými elementy, jsme svědky slovní ekvilibristiky, žonglování s větami, písmeny, hláskami, a dokonce i grafickými znaky, což podněcuje ke zkoumání a objevování vnitřního bohatství jazyka. Všudypřítomná je tu osvěžující hravost, kreativita a komika výrazová i dějová. K celkovému dojmu přispívá i nápadité grafické zpracování textu a groteskní ilustrace Davida Böhma.

Knihla zve duchem mladé čtenáře každého věku k vnitřní účasti na této klauniádě probíhající napříč časem (příspěvky básníků českých i zahraničních 19. až 21. století jsou uspořádány chronologicky), vždyť život nonsensu dává pouze přistoupení čtenáře na autorovu hru, jen v této tajemné komunikaci, tak vlastní literatuře, má „nesmysl“ svůj smysl.

A jak poznamenává ve své předmluvě tvůrce výběru *Nesmysl!* Radim Kopáček: **ŠKODA KAŽDÉHO NESMYSLU, KTERÝ PADNE VEDLE.**

Nesmysl!

M

LEKCE E2 ♦ 4.-7. TŘÍDA ŽŠ

CÍLE

Čtenáři se seznámí s nejznámějšími bylinkami, jejich českými i latinskými názvy. Budou znát, kde rostou. Budou seznámeni s jejich léčivými účinky. Pomocí skládkového čtení poznají osudy krále, hlavního hrdiny pohádky. Svou část příběhu shrnou ve třech větách. Budou předvídat, jak bude příběh rozuzlen. Nakreslí léčivou rostlinu, která byla v textu zmiňována, vymyslí jí latinský název, popíší ji.

CÍL SLOVY DĚTÍ

„Přiřaďte každé rostlině její české i latinské pojmenování. Pozorně si přečtete následující text. Ze své části textu vyberte nejpodstatnější informace, zformulujte je do tří vět. Poslouchejte, co říká váš kamarád, na jeho vypravování smysluplně navažte, abyste neporušili děj příběhu. Do pracovního listu zakreslete dědečkovu léčivou bylinu, podrobně ji popište, vymyslete jí latinský název, místo výskytu a léčivé účinky, napište popis postupu výroby čaje.“

POMŮCKY

- nakopírované obrázky bylinek – Heřmánek Pravý (Matricia Chamomilla), Hluchavka Bílá (Lamium Album), Kopřiva Dvoudomá (Urtica Dioica), Bez Černý (Sambucus Nigra), Pampeliška Lékařská (Taraxacum Officinale), Lípa Srdčitá (Tilia Cordata), Vlaštovičník Větší (Chelidonium Maius), Podběl Lékařský (Tussilago Farfara) – zvláště nakopírované české a zvláště latinské názvy bylinek
- informace o bylinkách a rostlinách – úryvek z knihy rozdělený na 5 částí s. 19–29 (první část začíná *Poslíček běžel po polní cestě... až ... na druhé straně*

Tomáš Zahradka: Dědeček (3 pohádky)

E

domu. druhá část *Poslíček zaslechl zvuky... až ... vrátil poslívčkoví vzkaz*. třetí část *Královský poslíček složil lejtstro*. až ... králův umorovaný plášť. čtvrtá část *Tři rádcové... až ... když otevřel dveře*. pátá část *Tři rádcové natlačili krále... až A dal mu napít.*)

- list papíru A4 na aktivitu *Červený strom*

DĚLKA LEKCE

2 vyučovací hodiny

PŘED ČETBOU

Čtenáře nejprve namotivujeme, že se budou seznamovat se známými bylinkami. Vysvětlíme si termín bylina, ve smyslu rostlina s léčivými účinky. Děti mohou nejprve samy přemýšlet, jestli nějakou takovou rostlinu znají. Téma lze zpestřit otázkami, zda se se v rodinách přítomných dětí nachází bylinkář, zda děti chodí s někým bylinky sbírat, jakým způsobem je uchovávají, jak je využívají. Můžeme probrat i různé rodinné recepty k léčbě neduhů.

- 1 Pak již čtenáři dostanou nakopírované obrázky a názvy známých bylinek. Budou přiřazovat obrázek ke správnému názvu. Poté obdrží i názvy latinské, přečtou si je a budou odhadovat, ke kterému obrázku náleží. Ačkoliv čtenáři latinské názvy určité nebudou znát, čtení nezvyklých názvů a samotné hádání je bude bavit.
- 2 Motivační rozhovor – Čtenářům prozradíme správné řešení, včetně latinských jmen. Vyzradíme jim i podrobnější informace o rostlinách, kde rostou, k čemu se užívají, co léčí.

OTÁZKY
PATRIK
OUŘEDNÍK

TOHO LÉTA V POLEDNE
VELIKÉ BYLO SUCHO
Z TOHO SUCHA PŠOUKL BROUK
A UŘÍZLI MU UCHO

KOMU?
BROUKU?
PŠOUKU?
KDO?
PROČ?

Nesmysl!

M

PAMPELIŠKA
LEKÁŘSKÁ
Taraxacum officinale

Tomáš Zahradka: Dědeček (3 pohádky)

E

Tomáš Zahradka: Dědeček (3 pohádky)

E

PROJEKTY PLÁNOVANÉ V ROCE 2020

Knižní stezka k dětem,
z.s.

CO NÁS ČEKÁ V DALŠÍM ROCE?

11. ročník festivalu Děti, čtete?

Již 11. ročník mezinárodního literárně-dramatického festivalu Děti, čtete? se letos bude konat s mnohými změnami. Oproti předchozím ročníkům (které probíhaly pouze víkendově a tradičně kolem Dne dětí) se ten letošní protáhne do několika měsíců počínaje zářím a prosincem konče. Pojatý jako festivalová platforma expanduje do mnohých regionů napříč republikou, a nebude se tak již soustředit pouze na hlavní město. Cílem je zapojit děti z co nejvíce koutů Čech, stejně jako rozšířit participující subjekty od galerií, knihoven až po literární festivaly.

Městská knihovna v Praze, knihkupectví nakladatelství Meander, Husův sbor (Vratislavova 30/8) a kavárna Čekárna, Galerie DOX, Werichova vila, Kampus Hybernská, Pražská tržnice, Kasárny Karlín, Francouzský institut v Praze, Moravská zemská knihovna (Jižní Morava čte), Studijní a vědecká knihovna Plzeňská, GASK, Plato – Ostrava, Litr – Olomouc

Novozákonní část edice manamana

V roce 2020 plánujeme vydat 24 novozákonních příběhů a rozšířit tak úspěšnou **biblickou edici manamana, která dosud čítá 22 starozákonních dělů**. Všechny tituly budou opět obsahovat metodické listy.

- **Zvěstování Panny Marie** / Katka Kozáková
- **Narození Ježíše** / Tereza Šiklová
- **Útěk do Egypta** / Jana Vobořilová
- **Jan Křtitel** / David Dolenský
- **Pokoušení na poušti** / Martin Atanasov
- **Svatba v Káně Galilejské** / Darja Čančíková
- **Ježíšovy zázraky** / Katarina Kratochvílová

- **Vyvolení dvanácti apoštolů** / Marie Novotná
- **Kázání na hoře** / Jakub Mikuláščík
- **Ježíš utiší bouři** / Dávid Valovič
- **Dcera Jairova** / Viktorie Černegová
- **Nasycení pětitisícového zástupu** / Anastasie Stročkova
- **Vzkříšení Lazara** / M. aka Janazapa
- **Cesta do Jeruzaléma**
- **Jidášova zrada** / Dora Čančíková
- **Poslední večeře Páně**
- **Petrovo zapření** / Dita Stuchlíková
- **Ukřižování** / Tereza Lukešová Marianová
- **Vzkříšení** / Alice Brotánková
- **Počátky církve v Jeruzalémě**
- **Pavlovy cesty** / Dora Dutková
- **Listy Petrovy**
- **Zjevení Janovo** / Monika Novotná

Výstava edice manamana

Na podzim roku 2020 plánujeme další zastavení výstavy v České republice i ve světě. V současné chvíli jednáme o možnostech přesunu výstavy do Polska, Itálie či Jižní Korey. Připravujeme také online výstavu v Rusku.

Čtenářské lekce III.

Hlavním cílem projektu je podpora dětského čtenářství – přiblížení dětem té nejlepší české literatury posledního roku s výraznou didaktickou složkou, a to podporou a rozvojem práce pedagogů a knihovníků s kvalitní literaturou pro děti a mládež, do které se zapojí i děti samotné. **Projekt navazuje na „pilotní projekt“ a následné „čtenářské lekce“, v jejichž rámci Knižní stezka k dětem vytvořila výukový materiál založený na knižních publikacích pro žáky I. a II. stupně základních škol zaměřeného na vzdělávání v oblasti humanismu, historie, kultury a umění s důrazem na výchovu k aktivnímu čtenářství.**

17 | Knižní stezka k dětem 2019

V projektu „čtenářské lekce III“ chceme v této činnosti pokračovat a vytvořit výukový materiál k 10 knihám s výraznou didaktickou složkou z katalogu Nejlepší knihy dětem:

- David Böhm – A jako Antarktida
- Jaroslav Kovanda – Cirkus Bruno
- Petr Kořátko – Anička, mluvící potok a další chovanci ústavu paní Majerové
- Marka Míková – Babky
- Marka Míková – Dům v Rugolu
- Alena Mornštajnová – Strašidýlko Stráša
- Emma Pecháčková – Pilot Pírko
- Markéta Pilátová – Co vyprávěla gorila
- Petr Stančík – H₂O a poklad šíleného oka
- Petr Stančík – Jezevec Chrujda ostrouhá křen

Vybraní vynikající pedagogové vytvoří výukový materiál – metodiku k 10 knihám (ke každé knize až 3 čtenářské lekce) a na jejich základě realizujeme čtenářské lekce v 10 vybraných školách a knihovnách. Již třetím rokem v rámci tohoto projektu vytváříme výukovou strategii v oblasti metodiky vzdělávacích výukových materiálů pro žáky ZŠ, které v první řadě podporují dětské čtenářství, učí děti o knize přemýšlet a dále s ní kreativně pracovat, následně u dětí zvyšují zájem o společnost, historii, výtvarné a literární umění. Podporujeme pedagogy a knihovníky v kreativním přístupu k výuce literatury i dalších společensky zaměřených předmětů a obsahů.

Knižní stezka k dětem, z. s.

Zubatého 269/1, 150 00 Praha 5

e: info@kniznistezka.cz

t: +420 728 355 554

IČO: 22902376

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019

Knižní stezka k dětem,
z.s.